

Schaalvergroting

Een stand van zaken.

Prof. Dr. Jelle Janssens
Prof. dr. Antoinette Verhage

Inhoud

1. Schaalvergroting: op de agenda sinds 2001
2. De context van het schaalvergrotingsdebat nu
3. Van 196 politiezones naar voorlopig 186?
4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

1. Schaalvergroting: op de agenda sinds 2001

Juni 2002: 'Tegensprekelijk debat'.

2009: Federale Politieraad: 'Evaluatie 10 jaar politiehervorming'.

30/12/2009: programmawet - wettelijk kader voor vrijwillige schaalvergroting + omzendbrief (31/3/2010).

Politieke signalen:

- Federaal regeerakkoord 2011 en 2014: aanmoedigen schaalvergroting.
- 2017: Parlementaire onderzoekscommissie naar aanslagen 22/03/2016 (3^e verslag):
 - Aanmoedigen associaties, substantiële reductie aantal zones. Via fusie wordt substantiële schaalvergroting mogelijk.
 - Meer operationele en financiële slagkracht.
 - Centralisering van kennis en ervaring bevordert de noodzakelijke specialisatie,
 - Minder ondersteuning vanuit federale politie bij klassieke lokale politietaken -> gedeeltelijke heroriëntering capaciteit.

1. Schaalvergroting: op de agenda sinds 2001

21/04/2016: Wet houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken - Geïntegreerde politie: vrijwillige defusie (tot 1/1/2018).

- Wordt herzien: geen einddatum.
- Mogelijkheid om grenzen van politiezones te laten samenvallen met de hulpverleningszones.
- Verplicht indien gemeentefusies buiten de grenzen van de PZs.
- Voorwaarden:
 - Geen loutere afscheuring, maar aansluitende fusie (geen bijkomende PZ).
 - Dubbel akkoord van de gemeenten van de PZ die defuseert en de gemeenten van de ontvangende PZ (gemeenteraden).
 - Moet operationele of organisatorische meerwaarde creëren.

Bron: Wet houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken - Geïntegreerde politie van 21 april 2016, B.S. 29 april 2016.

2. De context van het schaalvergrotingsdebat nu

1. Financiële druk op gemeentelijke begrotingen.

- Kwalitatieve, gelijkwaardige basispolitiezorg met evenveel of minder middelen.
- Salduz, verkeersacties, patronale bijdragen, ANPR,...
- Schaalvergroting als optie.

2. Veranderd dreigingsbeeld (cfr. Parlementaire onderzoekscommissie aanslagen).

- Radicalisering – terrorisme
- Bestuurlijke handhaving
- Belang van wijkwerking: heropwaardering nodig.

3. Vraag naar specialisaties: milieuhandhaving, data protection officer,...

4. Federale politie: crisissituatie -> druk op PZ's.

- Afbouw capaciteit en middelen (2007-2015) tijdens financiële crisis en daaropvolgende besparingen.
 - Besparingen op werkings- en investeringsmiddelen + impact terreurdreiging.
 - Besparingen op personeel: schatting: 1.800 FTE (ops en Calog) tekort januari 2017.
 - Uitstroom > instroom ook bij lokale politie.

2. De context van het schaalvergrotingsdebat nu

Federale context:

- (Nog) geen federale incentive.
- (Nog) geen nieuwe financieringswet die federale dotatie aanpast.
- (Nog) geen aanpassing van de KUL-norm.
- Vrijwilligheid → iedereen bereid tot schaalvergroting.

Gemeentefusies als potentiële motor voor fusies politiezones.

Vandaag wordt al heel veel samengewerkt (PLP27).

- => grote wil tot samenwerking: voorwaarde schaalvergroting.

In opdracht van Min. BiZa: haalbaarheidsstudie

- Doel:
 - In beeld brengen van bestaande samenwerkingsverbanden tussen de politiezones.
 - Aftasten van de bereidheid van de respondenten om in een proces van meer gevorderde samenwerking of schaalvergroting te treden.
- Timing: 31/07/2018

3. Van 196 politiezones naar voorlopig 186?

Enkel in Vlaanderen:

1. 2011: **PZ LAMA** (Lanaken-Maasmechelen).
2. 2014: **PZ MidLim** (PZ GAOZ en Houthalen-Helchteren)
3. 2015: **PZ MeWi** (Mechelen en Willebroek)
4. 2015: **PZ Waasland-Noord (WaNO)** (St-Gielis-Waas/Stekene en Beveren)
5. 2016: **PZ Limburg regio hoofdstad (LRH)** (PZ Hazodi en West-Limburg)
6. 2016: **PZ Zennevlei** (PZ Beersel, PZ Halle en PZ Sint-Pieters-Leeuw)
7. 2017: **PZ Voer en Dijle (VODI)** (Tervuren en Dijleland)
8. 2017: **PZ CARMA** (PZ MidLim + Noordoost-Limburg)
9. 2018-2019: **PZ Aalter-LoWaZo** (Na defusie Nevele bij PZ Deinze-Zulte).
10. 2018-2019: **PZ LAN** (PZ Landen, Linter, Zoutleeuw en PZ Tienen-Hoegaarden).

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

- Verkennend onderzoek (De Baets, 2017)
- Doel:
 - (1) in kaart brengen beweegredenen tot fusie;
 - (2) nagaan wat mogelijke gevolgen van fusie zijn mbt dienstverlening
- Hoe:
 - Vergelijking niet-gefuseerde (2) en gefuseerde (3) zones
 - Categorieën 4 en 5 (landelijke zones; max 70 operationelen)
 - Totaal 8 interviews met beleidsmedewerkers (officierenkader | 3 korpschefs)
- Beperkingen:
 - Schaal van het onderzoek | respondenten | focus op fusie, niet op andere vormen van samenwerking

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

(1) Redenen voor fusie

1.1. Dringende redenen:

- Financiële redenen
- Capaciteit: nood aan kerntakendebat
 - personeel en taakverschuiving van federaal -> lokaal
 - taakverschuiving parket -> politie
 - Bijkomende en gespecialiseerde taken voor lokale politie (Salduz+, AMOK, ...)

“Ons korps telt minder dan 50 operationelen. Het gebeurt dat ik 's morgens op het werk kom en dat de interventieploeg slechts uit 1 man bestaat omdat er iemand ziek is. Ik moet dan invallen als het nodig is.”

- Impact op dienstverlening: verminderde continuïteit; onvoldoende slagkracht; niet voldoen aan nood tot specialisatie; permanentie officier van gerechtelijke politie en officier van bestuurlijke politie

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

1.2. Andere redenen (randvoorwaarden)

Maatschappelijke veranderingen:

- grotere verwachtingen vanuit de bevolking
- andere vormen van criminaliteit: specialisatie in basispolitiezorg
- verruiming intergemeentelijke samenwerking
- oprichting hulpverleningszones
- Schaalvergroting arrondissementen

1.3. Absolute voorwaarden om te slagen

- Wil van de burgemeester(s)
- 1 Korpschef als 'trekker' van het proces
- Financiële ondersteuning fusietraject

“Ik ken een streek waar zones wilden fusioneren maar waar de twee korpschefs de leiding wilden nemen. Vergeet het, dit werkt niet. Als men twee hanen in een kippenhok zet dan komt er ruzie van.”

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

1.4. Wat helpt bij het slagen van een fusie?

- Vinden van een 'ideale' schaalomvang: schaalvoordelen
- Homogeniteit van streek en bevolking (*'DNA van de streek'*)
- Werken aan 1 korpscultuur, communicatie, weerstand aanvoelen, zorg voor personeel
- Ondersteuning vanuit federale politie

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

2. Impact op dienstverlening

	Kleine zones	Fusiezones
Wijkwerking	Hoge administratieve werklast. Wijzen op risico van in gedrang komen van lokale inbedding; gevaar voor ongelijke inzet (bv centrumstad vs landelijk gebied).	Meer efficiënte inzet mogelijk na fusie. Angst voor ongelijke inzet niet altijd terecht; fusie kan zorgen voor extra capaciteit die overal inzetbaar is
Onthaal	24/24 h permanentie niet altijd haalbaar; Maar e-loket, onthaal op afspraak bieden ook kansen	Er is min. 1 commissariaat in de zone 24/24 bereikbaar; permanentie meer haalbaar
Interventie	Beperkte capaciteit zorgt voor problemen bij onverwachte omstandigheden	Meer marge bij samenstellen ploegen; kortere aanrijtijden. Meer ruimte voor proactief werken.
Slachtoffer bejegening	Gespecialiseerd personeel niet altijd haalbaar; vaak bijkomende taak	Mogelijkheid tot uitbouw permanente dienst
Op. orde handhaving	Veel flexibiliteit verwacht van personeel, hycap niet altijd mogelijk	Meer ruimte voor inzet
Opsporing	Lastenverschuiving federaal -> lokaal: maar geen ruimte voor specialisatie	Meer ruimte voor specialisatie en initiatief
Verkeer	Geen prioriteit; opdracht vaak verdeeld over meerdere diensten	Gespecialiseerde dienst is mogelijk

4. Impact van schaalvergroting op de dienstverlening

Samengevat: wat is de impact op dienstverlening?

Fusiezones zien twee grote voordelen:

(1) Optimalisatie inzetbaarheid en interne informatiedoorstroming

- Proactief werken, extra toezicht,... MITS informatiedeling, structureel overleg, engagement dat elke gemeente gelijk is, aandacht voor wijkniveau; dienstverlening als doelstelling fusie

(2) Meer uniformiteit, professionaliteit, expertise

- Kwaliteitsvolle dienstverlening mogelijk; fenomenen stoppen niet aan de grens van de zone: grote schaal laat betere aanpak toe (OF is dit taak van federale politie?)

Valkuilen inzake dienstverlening bij fusies:

- De vergeten uithoek/ angst voor opslorping
- Gevaar voor informatieverlies bij grotere zones (wil tot delen van informatie soms ook afhankelijk van goede relaties)

Maar: nood aan onderzoek bij afnemers van politiezorg voor en na de fusie!

www.ircp.org

Contact

Prof. dr. Antoinette Verhage

t. +32 9 264 84 24

f. +32 9 264 69 71

e. Antoinette.Verhage@UGent.be

Contact

Prof. dr. Jelle Janssens

t. +32 9 264 69 59

f. +32 9 264 69 71

e. Jelle.Janssens@UGent.be

IRCP

Ghent University
Universiteitstraat 4
B – 9000 Ghent